



Borçla büyüyor borca çalışıyor



RECEP ERÇİN
recep@aydinlikgazete.com

TÜRK sanayisi bütün zorlu siyasi, ekonomik, jeopolitik sorunlara karşı büyümesini sürdürdü. **Istanbul Sanayi Odası**'nın (ISO) yarım asırdır açıkladığı ve üretimin dinamizmine ışık tutan ISO 500 raporuna göre, geçen yıl üretimden satışlar yüzde 33,2 artarak 652 milyar TL'yi aştı. Üretimden satışlardaki reel artışta bakıldığında yüzde 19'luk gibi yüksek bir oran göze çarptı. Bu artış 2004'ten buna yana görülün en hızlı yükseliş oldu. 500 devin faaliyet kârı yüzde 34,8 artarak 70,6 milyar TL'ye ulaştı. Vergi öncesi kâr 53 milyar TL oldu.

ÜRETİME DÖNÜŞ VURGUSU

Makro verilere bakınca sanayicinin 2017'de gayet iyi bir yıl geçirdiği gözleniyor. Nitekim 1998'de milli gelir içindeki payı yüzde 22,3 olan imalat sanayinin payı 2016'da yüzde 16,6'ya gerilemişti. Geçen yıl yüzde 17,5'e yükseldi. Ancak hala ülkeyi IMF reçetelerine mahrum bırakıp, tüketim ekonomisine yönlendiren Derviş politikalarının uygulandığı dönem öncesi görmek için çok yol alınması gerekiyor. Tam da bu nedenle ISO Başkanı **Erdal Bahçivan**, raporun açıklandığı toplantıdaki konuşmasında üretim ekonomisine dönüş vurgusu yaptı.

KÂRIN YARISI FINANSMANA

Üretimden satışlar ve kârlılıktaki artışa karşın Başkan Bahçivan'ın üretim ekonomisi çıkışını sürdürmesinin altında yatan neden ise **ISO 500** verilerinin ayrıntılarında gizli. Olumlu makro göstergelere karşın **ISO 500**'ün faaliyet kârı oranı yüzde 9,6'da kaldı. Kârlılıkta temel belirleyici olmayı sürdüren finansman giderleri yüzde 21,3 artışla 35,2 milyar TL'ye çıktı. Bu tutar 2012'de 8,6 milyar TL'ydü. Finansman giderlerinin net satışlara oranı yüzde 5,2'den yüzde 4,8'e gerilese bile sanayici esas faaliyetinden kazandığının yarısını finansman gideri olarak ödedi. Finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı 2012'de yüzde 34,1 iken 2017'de yüzde 49,8'e ulaştı. Bu oran 2015'te yüzde 63'leri aşmıştı. Sanayinin mevcut mali yapısı içinde faiz ve kur dalgalanmaları, sanayi sektöründe karlılığı ve sermaye birikimini etkilemeyi sürdürdü.

KISA VADEYE DÖNDÜ

Sanayiciyi finansman giderine yani borca çalışır hale getiren durumun ana sebebi ise çarkların borçsuz dönemize hale gelmesi



ISO Başkanı Erdal Bahçivan ve Başkan Yardımcısı İrfan Özhamaralı

KGF borcu artırdı maliyeti azalttı

SANAYİDE 2017'de görülen hızlı borç artışına neden olan ana unsur ise Kredi Garanti Fonu (KGF) destekleri oldu. Raporda bu durum şöyle ifade edildi: "Özellikle son yıllarda küresel borçlanma olanaklarının bollaşması ve ucuzlaması ile birlikte Türk özel sektör firmalarının borçlanma eğilimi daha da kuvvetlenmiştir. Döviz kurlarındaki yükselişe, uluslararası finansman maliyetlerindeki artışa ve TL faiz oranlarındaki sıç-

ramaya rağmen borçlanma eğilimi özellikle Kredi Garanti Fonu (KGF) teminatlolu kredi kullanım olanaklarının genişlemesiyle birlikte 2017 yılında da sürmüştür. ISO 500 2016'nın ardından 2017 yılında da finansman maliyetlerini daha etkin yönetmiştir." Buna göre 2017'de finansman giderlerinin faaliyet kârına oranının 5,6 puan gerilemesinde KGF ile sağlanan uygun finansman koşulları olduğu anlaşılıyor.

olması. **ISO 500**'e göre yıllar itibarıyla bakıldığında toplam borç ve özkaynak ilişkisi 2008'de yüzde 52,7 ile yüzde 47,3 iken 2017'ye geldiğimizde yüzde 62,9 ile yüzde 37,1'e evrildi. Özkaynakların payı azalırken borçların payı arttı. Toplam borçlar 2017'de yüzde 18, kısa vadeli borçlar yüzde 24 arttı. Mali borçlardaki artışta yüzde 29,9 ile çok yüksek bir artış gösterdi. Kısa vadeli borçların toplam borçlar içerisindeki oranı yüzde 37,8'den yüzde 41,9'a çıktı. Mali borçların özkaynaklara oranı yüzde 92'yi aştı. TL cinsinden toplam borçlar yüzde 18 artışla 447 milyara çıktı. Toplam mali borçlar 243 milyar TL oldu.

KDV BEKLEMEDE

Başkan **Erdal Bahçivan** "Geçen yıl daha uygun mali koşulları yaratma başarısını gösteren sanayiciler, maalesef finansman cenderesinden hala kurtulamadı" dedi. Borçlanmanın gidışı komusundaki sorumuzu cevaplandıran Bahçivan, yalnızca bankacılık sistemiyle sağlanan fonlamamın riskine işaret ederek, çözüm için yerli kaynaklara dayalı

yani nesil bir Kalkınma Bankası'nın kurularak, yatırımlara kaynak sağlanmasının gerekliliğine işaret etti. Sanayici ciddi bir finansman cenderesi içerisindeyken devletten alacakları KDV'ler ise dikkat çekiyor. Sanayicinin üzerindeki devreden KDV yükü bir önceki yıla göre yüzde

20 gibi ciddi bir oranda artarak 7,2 milyar TL'ye çıktı. Bahçivan bu konuda da şu görüşü dile getirdi: "Finansman konusunda bu kadar sıkıntılı olan, finansal kaynaklara ancak yüksek maliyetlerle ulaşabilen sanayicinin bu kadar önemli bir miktarı sıfır faiz ile devlete borç verdiğini söylemek durumundayız."

Ülkemizin en büyük sanayi kuruluşlarının borçluluğu geçen yıl daha da arttı. Kısa vadeli mali borçlardaki hızlı yükseliş dikkat çekti. Finansman giderleri kârları alıp götürdü. **ISO Başkanı Erdal Bahçivan**, borç sarmalından kurtulmak için çözümün Kalkınma Bankası'nda olduğunu söyledi

Faaliyet dışı gelirler hızlı arttı

SANAYİCİNİN 2017'de faaliyet dışı gelirleri de yüzde 33,9 artarak 18,8 milyar TL'ye çıktı. Kamu kurumlarının faaliyet dışı gelirleri yüzde 27 azalırken, özel sektör şirketlerinin yüzde 49,5 yükseldi. Faaliyet dışı gelirlerin ne olduğuna ilişkin bir bilgi raporda yer almıyordu.

2017'de 500 büyük sanayi kuruluşu içerisinde 78'i zarar, 422'si kâr yazdı. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayinin oranı yüzde 3,7'den yüzde 3,6'ya geriledi. AR-GE harcamaları yüzde 23,7 artarak 3,5 milyar TL'ye çıkarken, AR-GE harcamalarının üretimden satışlara oranı 0,4 puan gerileyerek yüzde 0,53'e indi. İstihdam yüzde 1,7 artarak 674 bin 320'ye ulaştı. Yabancı sermayeli kuruluşların sayısı 2009'da 153 ile zirveye çıkmışken 2017'de 115 ile son 10 yılın dibine vurdu.

EN BÜYÜK 10 SANAYİ KURULUŞU

| 2016 Sıra No | 2017 Sıra No | Kuruluş | Üretimden Satışlar (Net) (TL) |
|--------------|--------------|---------------------------|-------------------------------|
| 1 | 1 | Tüpraş | 51.143.020.471 |
| 2 | 2 | Ford | 22.669.355.014 |
| 6 | 3 | Toyota | 17.830.449.851 |
| 3 | 4 | Tofaş | 15.911.044.439 |
| 4 | 5 | Oyak-Renault | 15.673.395.350 |
| 5 | 6 | Arçelik | 12.582.252.953 |
| 10 | 7 | İskenderun Demir ve Çelik | 10.623.490.800 |
| 11 | 8 | Ereğli Demir ve Çelik | 9.920.840.201 |
| 9 | 9 | İçdaş Çelik | 9.307.530.883 |
| 8 | 10 | Hyundai Assan | 8.361.235.000 |